

Tájékoztató a börtönzsúfoltsággal kapcsolatos hazai jogorvoslatokról

Az Emberi Jogok Európai Bírósága a Varga és társai kontra Magyarország ügyben 2015. március 10-én meghozott, ún. vezető ítéletében (Varga and Others v. Hungary, nos. 14097/12, 45135/12, 73712/12, 34001/13, 44055/13, 64586/13) arra kötelezte Magyarországot, hogy tegyen intézkedéseket a büntetés-végrehajtási intézetek túlsúfoltságának csökkentésére. Az Országgyűlés 2016. október 25-én törvényt fogadott el a büntetés-végrehajtási intézetekben fennálló zsúfolt elhelyezési körülmények miatti kártalanításról (2016. évi CX. törvény). Erre figyelemmel, az Emberi Jogok Európai Bírósága 2016. november 23-án megállapította, hogy olyan új hazai jogorvoslatok bevezetése zajlik, amelyek alkalmasak lehetnek a panaszosok sérelmeinek orvoslására, és ez alapján az összes ilyen tárgyú kérelem vizsgálatát felfüggesztette.

Az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás feltételeiről a 2016. évi CX. törvénnyel módosított, a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 10/A. §-ának rendelkezései szólnak.

Kártalanítás jár a fogvatartás során a jogszabályban előírt élettér biztosításának hiánya és az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, a kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülmény által előidézett sérelem miatt. A kártalanítás minden egyes, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között eltöltött nap után jár. A kártalanítás egy napra eső összege legalább ezerkettőszáz forint, de legfeljebb ezerhatszáz forint.

A kártalanítás iránti igény benyújtására az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott és védője, illetve, ha az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott már szabadult, jogi képviselője is jogosult. Az eljárásban a jogi képviselő nem kötelező. A kártalanítás iránti igényt írásban a fogvatartás helye szerinti büntetés-végrehajtási intézetnél, ha pedig a kérelmező már szabadult, annál a büntetés-végrehajtási intézetnél kell benyújtani, ahonnan a szabadítás történt. A kérelemben nyilatkozni kell arról, hogy a kérelmező javára az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az Emberi Jogok Európai Bírósága kártérítésre kötelezte-e az államot, illetve a polgári bíróság ítélte-e meg kártérítést vagy sérelemdíjat, és ha igen, melyik bíróság, milyen ügyszámon.

Figyelem! A kártalanítás iránti igény attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. E határidő elmulasztása jogvesztő.

A kártalanítás iránti igény benyújtásának feltétele az is, hogy a még fogva lévő elítélt vagy egyéb jogcímen fogvatartott (pl. előzetesen letartóztatott) – a kényszergyógykezelt, illetve az ideiglenesen kényszergyógykezelt kivételével – az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt a törvényben meghatározott panaszt előterjessze a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez. Ez a feltétel akkor alkalmazandó, ha az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között töltött napok száma a harmincat meghaladja. Ha az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény hosszabb időn át fennáll, három hónapon belül újabb panaszt előterjeszteni nem kell. Nem róható az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott terhére, ha rajta kívül álló okból nem tudta a panaszjogát érvényesíteni.

Külön átmeneti rendelkezések vonatkoznak azon fogvatartottakra, akik panaszt nyújtottak be az Emberi Jogok Európai Bíróságához. Részükre, továbbá azok számára, akinek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül szűnt meg, a törvény lehetővé teszi, hogy a múltban bekövetkezett sérelmeik orvoslására kártalanítás iránti kérelmet nyújthassanak be. Esetükben a kérelem benyújtására, a módosítás hatálybalépésétől, vagyis 2017. január 1-jétől számított hat hónapon belül van lehetőség, amely határidő ugyancsak jogvesztő.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságához panasszal forduló azon kérelmezők esetében, akiknek az ügyéről a Bíróság már értesítést küldött a Kormány részére és időközben már szabadultak, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága levélben küld részletes tájékoztatást.

Figyelem! Ha az Emberi Jogok Európai Bírósága a hazai jogorvoslatokat utóbb hatékonynak találja és a kérelmező a magyar kártalanítás kezdeményezésére irányuló hat hónapos jogvesztő határidőt elmulasztja, utóbb nem érvényesítheti eredménnyel igényét hazai, illetve – az Emberi Jogok Európai Bíróságának ilyen tartalmú döntése esetén – nemzetközi fórumon sem.

A vonatkozó szabályokat a 2016. évi CX. törvénnyel módosított, a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és az egyes büntetés-végrehajtási tárgyú igazságügyi miniszteri rendeletek módosításáról szóló 24/2016. (XII. 23.) IM rendelet tartalmazza.

A kérelem benyújtásához az alábbi melléklet szolgál segítségül.

Kártalanítás iránti kérelem

Személyi adatok:

Név:

.....

Születési hely és idő:

.....

Anyja születési neve:

.....

Igéypontok:

1. Bv. intézet megnevezése:

A jogszabályban előírt élettér hiánya miatt kifogásolt időszak megjelölése dátumszerűen:

.....

.....

Egyéb, alapvető jogot sértő elhelyezési körülmény fennállt-e? (aláhúzással jelölje)

Igen

Nem

Ha igen, mely körülmény és milyen időszakban állt fenn:

.....

.....

.....

.....

.....

2. Bv. intézet megnevezése:

A jogszabályban előírt élettér hiánya miatt kifogásolt időszak megjelölése dátumszerűen: Egyéb, alapvető jogot sértő elhelyezési körülmény fennállt-e ? (aláhúzással jelölje)

Igen

Nem

Ha igen, mely körülmény és milyen időszakban állt fenn:

.....

.....

.....

.....

.....

3. Bv. intézet megnevezése:

A jogszabályban előírt élettér hiánya miatt kifogásolt időszak megjelölése dátumszerűen: Egyéb, alapvető jogot sértő elhelyezési körülmény fennállt-e? (aláhúzással jelölje)

Igen

Nem

Ha igen, mely körülmény és milyen időszakban állt fenn:

.....
.....
.....
.....
.....

A további igények megjelenítése külön mellékleten. (jelölje X-szel, ha mellékletet csatol)

Kifizetésre vonatkozó adatok (egyet jelöljön meg):

fizetési számlára történő utalás

Számlatulajdonos neve:

.....

Számlaszám:

.....

letéti számlára történő utalás

Bv. intézet megnevezése:

.....

Bv. intézet számlaszáma:

.....

ügyvédi letéti számlára utalás

Ügyvéd neve, ügyvédi iroda megnevezése:

.....

Letéti számlaszám:

.....

Az Emberi Jogok Európai Bíróságához (EJEB) nyújtott-e be kérelmet a fogvatartási körülmények miatt?

(aláhúzással jelölje)   Igen   Nem

Ha igen, csatolja a kérelem másolatát és a feladásról szóló bizonylatot vagy az EJEB-től kapott visszaigazolást.

Az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt nyújtott-e be sérelemdíj vagy kártérítés iránt keresetet?

(aláhúzással jelölje)   Igen   Nem

Ha igen, mely bírósághoz, milyen ügyszámon és mikor nyújtotta be:

.....
.....
.....

Kelt:

.....

aláírás